

HRVATSKI

Godina XVII, broj 21

24. svibnja 2007.

cijena 100 Ft

Foto: Stjepan Balatnac

Bunjevačka folklorna skupina iz Gare na Hrvatskoj kulturnoj večeri u Kečkemetu

Komentar

Što je bolje za našu zajednicu?

Vječno se postavlja pitanje što znači nacionalni identitet, tko je pravi pripadnik nacionalne zajednice, koga treba smatrati pravim članom jedne manjinske zajednice. Među našim redovima se komentira „što ovaj hoće, ta ne zna pravilno govoriti“ ili „bolje da nauči normalno hrvatski“ ne uzimajući u obzir određene mogućnosti, uvjete pojedinaca. Dakako, jezik je izrazito važan u opstojanju naroda i svi koji pripadaju njemu trebali bi se truditi da ga što bolje nauče (mnogi to i rade), ali kadšto u određenju identiteta, u izricanju svoje samobitnosti jezik nije odlučujući činitelj.

Upravo su nedavno u pomurskoj regiji neki hrvatski intelektualci raspravljali kako bi dobro bilo uvesti u misno slavlje hrvatske molitve, pa možda bi se katkad mogla održati i misa na hrvatskom jeziku. Čuvši to, vjernici, Hrvatice (starije, koje slabo govore mađarski, a međusobno razgovaraju na hrvatskome) pobunile su se i rekly na hrvatskom jeziku: „Kaj će nam horvatska meša, mi ne znamo horvatski“.

Odjednom je i smiješno, a i tužno. Govori čistim hrvatskim jezikom, kako je naučila od majke, a kaže da ne zna hrvatski i vjerojatno kad će ju netko zapitati za nacionalnost, reći će da je Mađarica. Ako gledamo s pozitivnog motrišta, onda možemo reći da je to posve prirodno za nju da se u obitelji govori hrvatskim jezikom, pa čemu to naglašavati, a razumije se da je službeni jezik mađarski, jer živimo u Mađarskoj. Misa se već odavno služi na mađarskom jeziku, a otkuda bi ona morala znati da su nekada pomurska naselja pripadala zagrebačkoj biskupiji. Navikla se na mađarsku misu, to je jednostavnije, a razumije li točno što piše u molitvi, možda nije ni toliko važno. Mogao bi se spomenuti i obrnuti slučaj kada učenik recitira prekrasno na hrvatskome, a kad ga zapitamo „Kako si?“, neće razumjeti, ali će možda reći da je Hrvat jer su i njegovi roditelji Hrvati.

Starice sigurno nikada nisu čule što je to nacionalni identitet iako je odlučujući čimbenik nacionalnog identiteta materinski jezik. O jeziku one ne razmišljaju, tek se njime koriste u svakodnevnoj komunikaciji.

Identitet ima i jednu vremensku dimenziju koja je povezana s obiteljskom, osobnom, mjesnom i nacionalnom prošlošću, ali da bi osoba mogla sebe imenovati u nekoj kulturi, treba da ju prepoznaje. Po svemu sudeći, starice to nisu prepoznale, ali susrećemo mlade naraštaje koji su s time načisto, no odrastajući u drugim uvjetima, govorenje hrvatskoga jezika nije im tečno, no ima i takvih koji ga žele bolje usvojiti.

Što je bolje za našu zajednicu? Da mladi tako dobro govore hrvatski kao njihove bake, pa bi ga zatajili, ili da se hrabro iskažu Hrvatima, a hrvatski slabo govore. Mislim da odgovor nije težak. Najbolje bi bilo kada bismo imali što više osviještenih Hrvata s dobrim poznavanjem hrvatskoga jezika.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Svaki novinar svoj napis prilagođuje sebi i svojoj kući, onome što je u središtu pozornosti čitatelja kojemu je upućena dana tiskovina. Tako i tjednik Hrvata u Mađarskoj, u prvom redu najviše zanima, gledajući na održanu sjednicu dviju vlada, mađarske i hrvatske, 17. svibnja u Zagrebu, što se tamo govorilo o Hrvatima u Mađarskoj, jesu li njihovi predstavnici bili nazočni i dobili riječ ... Ova druga po redu zajednička sjednica dviju vlada (prva je održana lani 26. siječnja u Budimpešti) bila je zatvorena za javnost, a za mene kao novinara, izvrsna web-stranica hrvatske Vlade (www.vlada.hr) donosi sve ono što je bilo javno, od tonskih zapisa izjava dvaju premijera do tonskoga zapisa konferencije za tisak. Premijeri su istaknuli suživot i razumijevanje te pojam demokracije, dobru suradnju na svim područjima, od gospodarstva, preko infrastrukture, cestovnoga i željezničkoga povezivanja, izgradnje mosta i graničnoga prijelaza na Muri te posao u području prava i zaštite manjina. Sjednici vlada nazočili su i predstavnici hrvatske zajednice u Mađarskoj: Mišo Hepp, predsjednik Skupštine HDS-a, i Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj. Riječ nisu dobili, ali je zato bilo zanimljivo kako je na konferenciji za tisak mađarski premijer početak svog izlaganja posvetio svojoj plesnoj prošlosti koju je kao pečuški

student proveo u, kako on reče, tadašnjem ukrasu multikulturalne Baranjske županije, u KUD-u „Baranja“, u kojem je plesao južno-slavenske plesove. Pozornom slušatelju njegove izjave, pogotovo ako je pripadnik hrvatske zajednice u Mađarskoj, upast će u uho kako se premijer Gyurcsány kada govori o Hrvatima u Mađarskoj, koristi dvama terminima: Hrvat i Šokac. Nadajmo

se da se na putu kući i u razgovorima oko kave našlo vremena da predstavnici Hrvata u Mađarskoj, ako to već nisu učinili premijerovi savjetnici, pojašne razlike u pojmovima Šokac i Hrvat. Jer slučajnom i neobaviještenom slušatelju (kojih je iz dana u dan sve više) tonskih zapisa može nastati zbrka u glavi oko pojmova Šokac i Hrvat. Premijer Gyurcsány na konferenciji za tisak naglasio je kako se radi na izmjenama izbornoga zakona, i manjine imaju radnu grupu u kojem i Hrvati imaju svoga delegata. Ta bi radna grupa do kraja godine trebala izraditi prijedlog o načinu kako da manjine imaju svoje parlamentarne zastupnike u mađarskom Parlamentu. Ali da bi ga imale, najprije treba doći do političkoga konsenzusa mađarskoga političkog života, jer za izmjenu zakonske norme potrebna je, kao što dobro znamo, uz političku volju i dvotrećinska većina.

Branka Pavić Blažetin

Druga zajednička sjednica vlada Republike Hrvatske i Republike Mađarske, 17. svibnja u Zagrebu

Aktualno

Druga zajednička sjednica vlada Republike Hrvatske i Republike Mađarske

U zagrebačkome Hrvatskom državnom arhivu 17. svibnja održana je druga zajednička sjednica vlada Republike Hrvatske i Republike Mađarske na kojoj se razgovaralo o zajedničkim projektima na raznim područjima. Između ostalih sjednici su nazočili i predstavnici hrvatske zajednice u Mađarskoj, u ime skupštine Hrvatske državne samouprave njezin predsjednik Mišo Hepp, a u ime krovne civilne udruge Hrvata u Mađarskoj, Saveza Hrvata, predsjednik Joso Ostrogonac.

ZAGREB, 17. svibnja 2007. (Hina) Energetska neovisnost, izgradnja, spajanje i osuvremenjivanje cestovnih i željezničkih pravaca i ostali infrastrukturni projekti te pitanje nekretnina – bile su glavne teme na drugoj zajedničkoj sjednici hrvatske i mađarske Vlade koja je održana u četvrtak u Hrvatskome državnom arhivu, nekadašnjoj Nacionalnoj sveučilišnoj knjižnici. „Energetska neovisnost naših dviju zemalja, ali isto tako regije i Europske unije, od izuzetne je važnosti. Dogovorili smo stoga da se nastavi intenzivna suradnja INA-e, MOL-a i JANAF-a”, izjavio je na konferenciji za novinare premijer Ivo Sanader. Njegov mađarski kolega, premijer Ferenc Gyurcsány potvrdio je zainteresiranost Mađarske za skladištenje nafte i naftnih derivata prema standardima EU te izgradnju terminala na Krku za skladištenje tekućega plina. „To je za nas strateško pitanje”, rekao je mađarski premijer dodajući da između dviju strana postoji dogovor o „spajanju plinovoda”. „Potrebno je izgraditi još 340 kilometara plinovoda”, rekao je Gyurcsány. Sanader je objasnio da su u igri dvije lokacije za izgradnju LNG terminala, na Krku i u Plominu. Izgradnja LNG-a u Plominu je, kako je rekao, u ovom trenutku „izglednija”. Prema Sanaderovim riječima, nastavlja se suradnja na paneuropskim koridorima V/b i V/c, a obavljene su i pripreme za izgradnju mosta i graničnog prijelaza na Muri. Gyurcsány je istaknuo da postoji volja da se do 2008. g. spoje cestovni pravci te da dvije zemlje prionu „osuvremenjivanju željezničkih pravaca od europske

važnosti”. Na zajedničkoj sjednici vlada govorilo se i o pitanju nekretnina s obzirom da ljeta u Hrvatskoj provodi oko 400 tisuća Mađara koji su zainteresirani za trajniji boravak, odnosno kupnju kuća i zemljišta. Gyurcsány je zahvalio hrvatskoj Vladi što je poduzela mjere za jednostavniju registraciju imovine, no Sanader je istaknuo da je riječ o „načelu uzajamnosti”, odnosno jednakom tretmanu za sve zemlje, poglavito u EU, s kojima Hrvatska uživa to načelo reciprociteta. „Također nema razlike u tretmanu hrvatskih državljana i svih ostalih koji su nekretninu u Hrvatskoj stekli legitimno”, izjavio je Sanader dodajući da se o Viru nije govorilo. To je potvrdio i Gyurcsány istaknuvši da Vir „nije javno-pravno nego privatno-pravno pitanje u kojem Mađarska kao država nije bila posredni akter”.

Dvije su strane na sjednici razgovarale i o položaju manjina poručivši da „tu nema spora”, ali da se uvijek može učiniti više. „Obje vlade odlučno stoje iza prava i zaštite manjina i pogranične suradnje”, kazao je Sanader. Na pitanje o predstavniku hrvatske manjine u mađarskom Parlamentu Gyurcsány je odgovorio da je na dnevnom redu izmjena izbornog zakona. On je objasnio da je glavni problem taj što koalicija kojoj je na čelu nema dvotrećinsku većinu u parlamentu, te da je pristanak oporbe izostao. Gyurcsány je pozdravio otvaranje mađarske katedre na Osječkome sveučilištu u idućoj akademskoj godini. Na sjednici je dogovoreno da se Hrvatska 2010. g. predstavi u Pečuhu, koji će te godine biti europska prijestolnica kulture.

Dvije su strane potvrdile da će se nastaviti suradnja dviju policija u turističkoj sezoni. Prijateljski odnosi i europska orijentacija dviju zemalja i ovom je prigodom istaknuta jer je, kako reče hrvatski premijer, riječ o „dvije prijateljske suvremene i samostalne države koje žele dijeliti europsku sadašnjost i budućnost”.

„Jedan nam je cilj – da u zajedničkoj Europi pronađemo svoje mjesto jedni pokraj drugih”, poručio je Gyurcsány. (www.vlada.hr)

DUŠNOK – U suorganizaciji Mjesne samouprave i Hrvatske manjinske samouprave, i ove godine, 26. i 27. svibnja, u Dušniku se priređuju već tradicionalni Racki Duhovi, koji će se upriličiti u seoskom parku na Bari. Povodom 15. obljetnice, Dani sela bit će obilježeni bogatim kulturno-zabavnim sadržajima. Od samih početaka u organizaciju je uključena i Hrvatska manjinska samouprava, a u programu znatan je dio posvećen kulturnim sadržajima rackih Hrvata. Racki Duhovi počinju zabavnim programima za djecu, a otvaraju se u subotu, 26. svibnja u 18 sati. Toga dana okupljaju se Dušnočani sa svih strana koji više ne žive u rodnome selu. Slijedi kulturni program, izbor duhovske kraljice i kralja, a večer završava plesnom zabavom i pučkom veselicom. Ove godine Dušnočani će ugostiti i prijatelje iz Hrvatske, Dječju plesnu skupinu iz Šibenika, koji će oba dana imati nastup u folklornom programu. Racki Duhovi u nedjelju, 27. svibnja, nastavljaju se prijepodne programima za djecu, a zatim dočekom gostiju i uzvanika na zajednički objed. U 17 sati održava se veliki folklorni program u kojem će među ostalima nastupiti Plesne skupine „Remenica” i „Danubia”, Tamburaški sastav „Danubia”, Dječja plesna skupina, Pjevački zbor „Biser”, Izvorni pjevački zbor, Dječja plesna skupina iz Šibenika, i drugi. Nakon kulturnog programa na plesačnici svira i okupljene zabavlja domaći Tamburaški sastav „Racke žice”.

ALJMAŠ – Hrvatska manjinska samouprava i Neprofitna udruga bunjevačkih Hrvata u Aljmašu u subotu, 26. svibnja, organiziraju već tradicionalni Spomen-dan Mirosljuba Ante Evetovića i Hrvatski dan. Program počinje u 14 sati spomen-sjednicom u čast hrvatskoga pjesnika rodom iz Aljmaša, a zatim u 15 sati slijedi sveta misa na hrvatskom jeziku. U 16 sati upriličit će se polaganje vijenaca kod popsrja Ante Evetovića Mirosljuba, nakon čega će se održati prigodni kulturni program u kojem nastupaju djeca hrvatske skupine tamošnjeg vrtića, omladinski KUD «Zora» iz Aljmaša, umirovljenici, TS «Bačka» iz Gare i Tamburaški sastav iz Bikića. Svečanosti će sudjelovati i izaslanstva prijateljskih naselja Aljmaša, među kojima i gosti iz Bizovca (Hrvatska) i Bajmoka (Srbija), koji će tri dana boraviti u Aljmašu. U subotu se kao zajednički program organizira i posjet Imanju Karpatu, a bit će riječi i o mogućnostima razvijanja gospodarske suradnje među prijateljskim naseljima Backnangom (Njemačka), Nagymegyermom (Slovačka), Borszékomb (Rumunjska), Bezdanom (Srbija) i Gryzalkama (Poljska). Sutradan, u nedjelju, 27. svibnja, priređuje se i zajednička plesna zabava za Hrvate, Nijemce i Mađare, te njihove goste.

DOLNJAK U BAJI – Antunovo, gosti iz Labina, 21 prvak upisan na hrvatski jezik

„U našoj školi prvi put obnovit ćemo nekadašnju tradiciju Antunova, vezano za blagdan svetog Antuna Padovanskog (ove godine 13. lipnja), uz cjelodnevni program s raznim sadržajima za djecu” – reče nam ravnateljica Općeprosvjetnog središta na Dolnjaku u Baji Angela Šokac Marković. Za taj dan pozvat će i skupinu učenika iz prijateljskog naselja Labina, koje očekuje četiri dana prije. Zadnji put učenike iz Labina povelu su u Pečuh, a ove godine za njih planiraju izlet u Budimpeštu, te upoznavanje s gradom Bajom i okolicom. Uzvratni posjet bajske učenika Labinu organizirat će se u drugome tjednu rujna. To znači da će oba susreta organizirati za vrijeme školske nastave, što omogućava uzajamno posjećivanje nastave, upoznavanje i zajedničke programe. U tijeku je i usuglašavanje posjeta bajske izaslanstva Labinu, na čelu s gradonačelnikom dr. Zoltánom Révfýjem i predstavnicima hrvatske zajednice koja od početka posreduje u suradnji prijateljskih gradova.

Kako nas je uz ostalo obavijestila Angela Šokac Marković, za školsku godinu 2007./2008. na hrvatski jezik imaju upisano 21 prvaka. Hoće li biti spajanja grupa i/ili ustanova u Baji, i s kakvim mogućim posljedicama za predmetnu nastavu hrvatskoga, još se ne zna, a o tome 8. svibnja održan je susret gradskog poglavarstva i ravnatelja bajske škole.

NARDA – Mjesni jačkarni mišani zbor 12. augustuša će proslaviti 20. jubilej svojega postojanja. Kako nam je pred kratkim povidala Magda Horvat-Németh, dirigentica korusa, početkom junija će se snimiti prva CD-ploča pomoću Croatice. (Zapravo druga, pokidob je jedna jur izdana u prošlosti, ali samo za nutarnje korišćenje.)

BUDIMPEŠTA – „Kavalkada nacionalnih manjina u Ferencvarošu” naslov je programa koji se 12. svibnja održao u kazališnoj dvorani Obrazovnog središta u Hallerovoj ulici. Predstavile su se folklorne skupine slovačke, srpske, rusinske, njemačke i hrvatske manjine. Hrvatsku zajednicu predstavljali su „Tamburici” folkloristi.

Kašadske sličice

Stipo Oršokić

Najjužnije hrvatsko selo u Mađarskoj. Kašad. Što se ovih dana radi u Kašadu? Kako kaže načelnik sela Stipo Oršokić, živimo prema svojim mogućnostima, toliko se pružamo koliko nam je pokrivač dugačak. Svi su mještani spremni dati koliko treba, ne žaleći ni vrijeme ni trud ako se radi o interesu sela. Više od 60% stanovnika Kašada su Hrvati-Šokci. Cesta duga tri kilometra povezuje Kašad s Bременom, izgrađena je umjesto zemljanoga puta 1950. godine. Danas je u Kašadu načelnik Stipo Oršokić, a u Bременu njegov sin Stipo Oršokić mlađi. Dobro je to za Kašad i Breme.

Kašadske ulice duge su i sigurne, nema velikoga prometa na njima, a kako bi i bilo kad se nalazi, rekli bismo, na kraju svijeta „umalo u raju”. Mladih ima, ali djece nema u selu, stoga su 2006. godine morali i zatvoriti dječji vrtić u kome je tada bilo tek nekoliko mališana. Danas djeca u vrtić i školu idu u Breme. U tamošnjoj školi mogu pohađati i nastavu hrvatskoga jezika.

Dom kulture, zgrada seoskoga poglavarstva, kaže načelnik Oršokić, zreli su za obnovu, davno je to bilo kada su sagrađeni. Malo je natječajnih mogućnosti dobivanja sredstava za tu svrhu. Sada seosko poglavarstvo ima oko 1,266 milijuna forinti, a tome će dodati iz seoskoga proračuna još nekoliko tisuća pa će pokušati nešto napraviti. Najprije će početi s domom kulture. Lani su i obnovili seoske nogostupe, te uveli grijanje u dom kulture i seosko poglavarstvo. Sva su sredstva nabavljena putem natječaja. Otprilike 1,7 milijuna forinti. Sva infrastruktura postoji u selu, osim otpadnih voda.

Malo Kašadaca radi u neposrednoj blizini sela i u selu. Odlaze u Elcoteq, u bremensku cementaru, ili na obližnja poljoprivredna

gospodarstva. Neki rade u trgovini u Šiklošu i Bременu, a u Kašadu ima i jedna krojačnica koja zapošljava nekolicinu. Seoska samouprava također zapošljava nekoliko osoba koji se brinu za radove u selu.

Spomen-ploča interniranim Kašadcima

Kašadci, neki od njih, u osvit Drugoga svjetskog rata bili su velike gazde koje su imale i do 50-60 jutara iliti rala zemlje. U Rákosijevoj eri mnogi su od njih proglašeni kulacima i internirani u Hortobágy. U njihov spomen, onih koji su 1950. internirani, mjesna samouprava će podignuti spomenik u obliku ploče na koju će biti uklesana imena svih onih koji su propatili u tim teškim vremenima. Svečana predaja spomenika bit će 23. lipnja, tjedan-dva prije središnjega državnoga sjećanja na te teške dane u Hortobágyu.

Ribnjak, igralište, poligon za utrke konjskim zapregama (dvoпреzi)

Kašad sa svojim mirnim krajolikom sve je češće na turističkim rutama onih koji vole Viljan i njegova vinogorja, a jedina, da tako kažemo, znamenitost Kašada prelijepa je Šokačka seoska kuća, muzej o kojem se već godinama brine Pavo Vrbanac koji i stanuje u neposrednom susjedstvu muzeja. Mjesno poglavarstvo na čelu s okretnim Stipom Oršokićem ne miruje. Naime, u naselju ima velik športski teren koji je nekada davno bio u vlasništvu bremenske zadruge, potom dioničarskoga Poljoprivrednog kombinata iz Belvara. Seoska samouprava po niskoj cijeni od ovoga potonjeg uspjela je kupiti taj teren veličine 1,5 hektara, s građevinom na njemu. Uspiju li se dobiti sredstva putem natječaja te uz pomoć vlastitih proračunskih sredstava, obnovit će se postojeća zgrada, te napraviti poligon za utrke s konjskim zapregama te obnoviti već postojeće nogometno igralište na toj istoj površini. Kašadci zajedno s Bremencima vide velike mogućnosti u utrkama i

konjskim zapregama kao športu budućnosti, naime, u Bremenu već postoji društvo koje okuplja zaljubljenike toga športa. Bude li sve išlo po planu, već u kolovozi ove godine u Kašadu bi mogle biti održane prve utrke konjskih zaprega.

Dok se približavam kraju ove šetnje kroz Kašad, zvoni telefon, Zorica me poziva 7. srpnja u Kašad na priredbu tjeranja dvoprega, gdje će biti mnogo natjecatelja, među njima i nekoliko naših Hrvata: Stipan Filaković, Atila Plužar, Tomo Horvat ...

Nekada davno u naselju i njegovu hataru bila su tri jezera, i velika se pozornost poklanjala ribarenju. Dva od spomenutih jezera danas su u privatnom vlasništvu, a treće je pod nadležnosti vodoprivrede. Riječ je o jezeru veličine 20 hektara, a u skoroj budućnosti bremenska i kašadska samouprava u dogovoru s Upravom vodoprivrede žele od njega napraviti privlačan ribnjak. Radovi su već započeli. Jezero je napunjeno vodom, a stručna ekipa pazi koliko vode može stati u jezersku pukotinu. Prema očekivanjima, u jesen ili u proljeće iduće godine Kašad će postati bogatiji za prelijepi ribnjak koji će, i na zadovoljstvo mještana, postati pravom turističkom odrednicom ljubiteljima ribarenja i odmora uz vodu u prekrasnom okolišu. Govorimo li o turističkoj ponudi sela Kašada, tu je i dobro poznati Pansion Horvat u kojem se može pojesti izvrsna porcija i prespavati ako vam se ne da dalje. Kašad je uključen i u projekt biciklističkih staza uz Dravu. Tako će i njega dodirivati biciklistički put koji od Kopačeva preko Saboča (Drávaszabolcs) ide do Moča.

Hrvatska samouprava sela Kašada

U Kašadu, u svome trećem mandatu, djeluje Hrvatska manjinska samouprava. Tijesna je suradnja mjesne i Hrvatske sa-

Zorica Gavalier i Gabika Stević

mouprave na čelu sa Zoricom Gavalier. Uz državnu normativu koju dobiva za svoje djelovanje, Hrvatska samouprava ima i potporu mjesne samouprave, i moralnu, a ako treba i novčanu. Više od 60% stanovnika sela su Hrvati. Kašadska djeca imaju mogućnost pohađati nastavu hrvatskoga jezika u bremenskoj osnovnoj školi. O njima skrbi nastavnica Ana Balaž. Kako kaže predsjednica Hrvatske samouprave Zorica Gavalier, namjera je samouprave pomagati djecu i nagrađivati ih za njihove uspjehe koje postižu u učenju materinskoga jezika. Pomažu se i organiziraju koliko se mogu hrvatski programi i sadržaji. Programi su često u zajedničkoj organizaciji, pa tako i seoski Dan djece koji se uspješno organizira svake godine. Ove godine Dan djece u Kašadu bit će 16. lipnja. Tako će i ove godine zajedno mjesna i hrvatska samouprava 28. srpnja organizirati Hrvatski dan u selu, te se i zajednički natječu za potrebna novčana sredstva. Naime, u goste uz domaće planiraju pozvati i folklorna društva iz Hrvatske (folkloriši iz zbratimljenoga Baranjskog Petrovog Sela, Belišća, Folklorni ansambl Luč iz Budimpešte, Pjevački zbor iz Harkanja, KUD Mohač iz Mohača te domaća Dola ...). Toga dana u seoskoj crkvi misu na hrvatskom jeziku služiti će Ladislav Ronta iz Harkanja, a večernji bal će svirati sastav Badel. Smatraju kako je ovogodišnji praznik Šokaca neobično važan jer, na žalost, ove će godine izostati nadaleko poznata kašadska priredba, koja se šest puta organizirala u Kašadu, međunarodni plesni festival/smotra «Zajedno za jedno». Stručni domaćin Hrvatskoga dana i njegovih programa bit će mjesni KUD Dola. Uz narečeno predsjednica Hrvatske samouprave Zorica Gavalier nam reče da su uz nju članovi samouprave Milan Horvat,

Anica Oršokić, Petika Kelner i Anica Kelner. Prošli tjedan organiziran je Majčin dan u seoskom domu kulture, gdje su djeca koja uče hrvatski jezik svim zainteresiranima prikazala program na našem jeziku, a ove godine izvedena je i prigodna šaljiva igra u kojoj su sudjelovali i oni malo stariji od djece (Zorica Gavalier, Gabika Stević Anica i Stipo Oršokić). Ples, recitacija, živa riječ obilježili su u Kašadu 6. svibnja svečanost u povodu Majčinog dana. Planiraju se uskoro i dva hodočašća u organizaciji Hrvatske samouprave: 1. srpnja putuje se u svetište Gospe od Aljmaša, u rujnu se hodočasti na bajsku Vodicu, a neće izostati ni hodočašće u Jud 3. lipnja.

Mladi i umirovljenici u Kašadu

Lani su mladi u Kašadu dobili svoje prostorije. U sklopu seoskoga doma kulture mladi su dobili računala i mjesto za okupljanje, te su utemeljili omladinski klub. Zajedno s njim djeluje i tzv. teledom. Tako da mladi koji su od petka do nedjelje navečer u svome selu, zbog školovanja, provode vrijeme na sigurnome mjestu gdje se veoma dobro osjećaju. Nisu zaboravljeni ni umirovljenici koji u nekadašnjoj krčmi, pokraj doma kulture imaju već nekoliko godina svoje prostorije u kojima se redovito okupljaju. I oni imaju svoj umirovljenički klub koji broji domalo trideset članova.

bpb

Trodržavni školski projekt „Zajedno u Europi“

Koljnof – Buševac – Beč na prezentaciji

Časni gosti na pozornici: sliva Štefan Pauer, predsjednik HGKD-a u Beču, Tereza Stojšić, parlamentarna zastupnica u Austriji, Krešimir Matašin, školski direktor u Vukovini, ravnateljica OŠ „Mihovil Naković“, Agica Sárkőzi i Geza Völgyi, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave

Tri države, tri hrvatske grančice ter jedna jezična kvačica. Jezik, kojega tako plašljivo shranjamo, nosimo u sebi i za kojega znamo da nažalost, hoteć ili nehoteć, vrijeda će se zbrisati s ovoga prostora. Suprot ovoga procesa, zato moremo još nekoliko konkretnih korakov načinjiti, spajat se uz neku zvanarednu ideju ka nas momentalno još drži u hrvatskom žitku. Za ovo je služio i trodržavni školski projekt pod nazivom „Zajedno u Europi“, u sričnom trojstvu škol iz Buševca ter Koljnofa, a u dodatku još Gradišćanskohrvatskoga centra iz Beča. Za ovo je potpisano „Pismo namjere“ na početku ljeta u Beču. A sad, 4. majuša, petak, uvečer mnoštvo ljudi je bilo najgerasto na prvu prezentaciju ove školske suradnje. Koordinatorica projekta Ingrid Klemenšić, učiteljica hrvatskoga jezika u Osnovnoj školi „Mihovil Naković“, je moderirala program i redom su se predstavili bečki, buševčki i koljnofski učenici. Zadaća je bila da pomoću plakatov i filmov prikažu se kraji, škole, otkud dojdou dica. Mjesni dičji tamburaši ter tančoši su prikazali koljnofski splet tancov, pod peljanjem Edite Grubić. Zatim su mali bečki školari, pohodniki jezičnoga tečaja u Gradišćanskohrvatskom centru uz neprestalno batrenje školnika izrekli svoje, i pokazali na plakati kade stanuju. Prik odrašćenih napravljeni film o austrijskoj

metropoli po drugoj-trećoj tehničkoj aferi zato je krenuo. Štefan Pauer, predsjednik Hrvatsko-gradišćanskohrvatskoga kulturnoga društva u Beču je naglasio da „ova suradnja je za sve jako važna ne samo za Koljnofce, za Buševčane nek i za nas, Gradišćanske Hrvate u Beču. Zaistinu je to jedna čast da smo bili pozvani u ov projekt sudjelivati. Velika razlika kod nas je to da mi nimamo u Beču mogućnosti jedne državne škole, samo školovanje s privatne inicijative. Zato mislim da je bilo svakako korisno za pokazati kakova je situacija u Beču ter jedno prijateljstvo napraviti ko je jako važno za budućnost Hrvatov ukupno.

Buševčka prezentacija je bila savršena s povijesno-zemljopisnoga gledišća, a iz njevoga filma smo doznali i za početak sad jur 12 ljet durajuće školske veze med Buševcem i Koljnofom. Stjepan Robić, učenik 3. razreda u Buševcu, je bio jedan od predavačev ki je za programom rekao da su se za ov nastup pripravili dva i pol tajejna, a plakate su skupa napravili s razredom. On je jur drugi ili treći put u Koljnofu i jako mu se vidi veliki, novi kulturni dom ter i škola.

Domaćini su nastupili pri emitiranju filma s vanjskim pogledom na rodno selo, cijelu prezentaciju su zatvorile tamburaške pjesme u izvedbi mjesnoga sastava Goranci. Priredbu su

Diča folklorna grupa iz Koljnofa

Publika je burnim aplauzom nagradila svaku produkciju

uz ostalo počastili Tereza Stojšić, parlamentarna zastupnica u Austriji, Marija Pilšić, predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, koljnofski načelnik Franjo Grubić kot i mnogobrojni pedagogi, dica ter roditelji iz trih zemalj. Glavna organizatorica Ingrid Klemenšić je na koncu priredbe ovako komentirala prezentaciju: – *On cilj kojega smo postavili na početku, kad smo se sjeli prvi put u Beču ta cilj se ostvario. Da se naša dica upoznadu međjusobno, kad bečansku dicu nismo mi jako poznali, s Buševcem imamo dvanaest ljet dugo kontakte. Ova dica iz Beča su iz različitih mjest Gradišća, od Stinjake sve do Pandrofa zgora, do Pinkovca na jugu. Prik tajejna su samo u Centru, nimadu drugu mogućnost da se učidu hrvatski u Beču. Kroz ovoga projekta mislim da su se malo već bavili s hrvatskim jezikom, i da su napravili velik korak najpr. Drugi cilj je bio da se bolje upoznamo s GH Centrom iako smo mi, Koljnofci, u jako dobrom kontaktu s Bečom jer ovo mjesto ima jaku veliku važnost u žitku tamo živećih Hrvatov. Prijateljstvo je pak ovde, ali to se mora i dalje gajiti. Kot druga točka u ovom školskom programu dodjuće ljeto bude napravljeno kviz-naticanje na temu povijesti, zemljopisa, jezika i vjeronauka, a vjerojatno se budu diozimatelji strefili na nekom drugom mjestu. Buševčka delegacija od 30 učenikov i pedagogov, na čelu s direktorom škole Krešimirom Matašinom, još je cijeli vikend gostovala u Koljnofu i napravila zanimljivi izlet u okolicu Niuzaljskoga jezera.*

-Tiho-

Buševčani su imali jako sadržajni program

Bečka prezentacija

Na kupu pedagogi iz Buševca s domaćicom Ingrid Klemenšić (sprava prva)

Intervju
Vršendanin Antun Hosu

Pola stoljeća u Budimpešti

S Antunom Hosuom (koga prijatelji zovu Tuno), rodnom iz Vršende, razgovarali smo u njegovu budimskom stanu, s terase kojega puca pogled na Margitin otok. Devetnaestogodišnjega mladića upoznao sam davne 1959. g. u Budimpešti. Rođen je 11. veljače 1940. g. od majke Jage Ferkov i oca Stipana koji su se bavili poljodjelstvom. Brat Đuro je završio našu učiteljsku u Budimpešti, a Stipan postao zidar. Pet osnovnih razreda završio je u rodnome mjestu kod učiteljice Ljubice Galić i Marka Markulina, a ostala tri pod ravnateljstvom Dragutina Nedučina i učitelja Josipa Vujkova.

Razgovor vodio: Marko Dekić

Po završetku osnovne škole zašto si se opredijelio za Budimpeštu?

– Budući da su mi roditelji bili inokosni poljodjelci, jako sam zavolio poljoprivredne poslove. Imali smo dobre i lijepe konje, stoku, oranice i u Orašju vinograd s podrumom u koji stane 80-ak hektolitara vina. Roditelji su se radovali mojoj odluci da ostanem na zemlji. U međuvremenu, 1956., izbila je revolucija, a nakon nje otpočela nasilna agitacija za poljoprivrednu zadrugu. Tata je uporno odlagao ulazak. Odlučili smo i dalje zajedno obrađivati naših 15 lanaca zemlje. Od tate sam naučio orati, plužiti, kositi, plodinu voziti i svinje klati te sve što je bilo potrebno u kući i na njivi. Sve mi je bilo u genima. Tati sam rekao, neka brat Đuro ide za učitelja, a Stipa za zidara. Nas dvojica ćemo s mamom obrađivati naše siromaštvo. No, spomenuta agitacija pokvarila nam je račune. Ne mogavši odoljeti upornom nasrtanju mečečkih rudara, tata je 1958. stupio u zajednicu. Trebam reći da je više mojih vršnjaka u to vrijeme pošlo trbuhom za kruhom, „u svit“, pa sam se 1. travnja 1959. g. odlučio za Budimpeštu. Kao nekvalificirani radnik isprva sam radio u šorokšarskoj ljevaonici, a stanovao sam s „pajtašima“ Mišom Kovačevićem i Ivom Šajnovićem u „kiriji“. Kao i sve mlade ljude, i mene je zanimalo sve moguće što se vezalo za naše tvorničke poslove. Tu moju znatiželju je primijetila jedna dobronamjerna laborantica s kojom sam zajedno radio, inače, ruskoga podrijetla, pa me je nagovorila da se usavršim za industrijske dizalice, odnosno za tvornička prijevozna motorna kolica, a što mi je po završetku tečaja i uspjelo.

Kako si se snašao u tuđem svijetu, u velegradskom životu?

– Prethodno bi se prisjetio jedne veoma važne, a možda i sudbonosne činjenice. U svojoj Vršendi sam bio aktivan član naše mjesne kulturne grupe čija je umjetnička voditeljica bila učiteljica Ljubica Galić iz Santova. Mogao sam imati 15-16 godina kada smo, u organizaciji DSJS-a, odlazili na gostovanja, na turneje po Zali, Željeznoj županiji i Bačkoj. Na tim jednočednim pa i duljim putovima pratili su nas glavni tajnik DSJS-a Milan Ognjenović i glavni urednik Narodnih novina Milutin Stevanović, a voditelji skupine bili su (naizmjenice) Marin Žužić, Danilo Urošević i Marko Dekić. Rado se sjećam tih događaja jer smo u našim selima bili rado primljeni, kao braća. Takva je, hvala Bogu, naša hrvatska krv. Dat će ti sve od sebe, sve od srca ako si progovorio na našem jeziku. Ali vratimo

se Budimpešti. Sa spomenutim suseljancima često smo odlazili na plesne zabave u pešteržebetski dom kulture „Csili“, među makedonsku i grčku mladež, u njihovoj koloniji na Majdanu (Kósbánya), na prve južnoslavenske balove u bugarskom domu kulture i drugamo. Tako smo stjecali i prva poznanstva i prijateljstva, a koja su trajala i traju, sve do danas s Antunom Karagićem iz Gare, Marinom Žužićem, Radivojem Rokušem, Markom Dekićem iz Santova, Dimitrijem Dimitrijevićem, Vladimirom Raškovim iz Lovre, Matom Filipovićem iz Kačmara, te drugim mladima iz Tukulje, Čipa, Pomaza, Kalaza, Bate, Senandrije i raznih krajeva naše domovine. Naime, neki od njih su nas naveli da se priključimo tada novoosnovanom Centralnom plesnom ansamblu Južnih Slavena u Mađarskoj, koji je vježbao na Trgu ruža, a čiji umjetnički voditelj je bio – po povratku iz Zagreba, iz tamošnjega profesionalnog državnog ansambla Lado – Antun Kričković.

Kada si odlučio utemeljiti svoju obitelj?

– Vrativši se iz vojske, nastavio sam raditi u bivšoj tvornici, ali uskoro sam dobio povoljniju ponudu pa odlazim u željezaru Čepeljskoga kombinata, gdje su me unaprijedili za rukovanje visokih dizalica. Već prije vojne službe, 1959., sam se upoznao s makedonskom djevojkom Janom Sarovom, kojom sam se 1962. g. oženio. Rodilo nam se dvoje djece: kći Biserka (1964.) i sin Žolt (1974.). Oboje su diplomirali na sveučilištima i danas rade u gospodarstvenim i trgovinskim sferama. Na žalost, supruga Jana nas je, nakon duže bolesti, 1984. g., ostavila. Poslije desetogodišnjeg samovanja, kada su nam djeca završila studije i „stala na noge“, po drugi put sam se oženio. Supruga mi je Erzsébet Sugár, s kojom imam još jednog sina, 10-godišnjeg Tomicu, učenika 3. razreda u HOŠIG-u.

Kako mi je poznato, nisi ostao u čepeljskoj željezari.

– Godine 1970. prešao sam u trgovinsko-gospodarstvenu sferu. Radio sam u više budimpeštanskih trgovina i centara tadašnje Općepotrošačke i prodajne zadruge (AFESZ), baranjske Boje (Bóly). U međuvremenu sam se usavršavao i postao glavnim i odgovornim voditeljem više drugih trgovina, a poslije tzv. ÁBC-a i Közérta. Godine 1992. prelazim u budimpeštanski Lánggögyár, gdje sve do mirovine (2000. g.), odnosno do danas radim kao majstor dizalica, ali već sa suvremenim tehničkim sredstvima i uređajima. U nas se popravljaju velikopogonske elektroindust-

rijske turbine kojima se služe u hidroelektranama te pri gradnji velikih morskih brodova. U bivšoj tvornici nekada je bilo zaposleno oko tri tisuće radnika, a danas sveukupno djeluje 1200 radnika.

Danas si opet jedan od aktivnih članova kulturne skupine, ljubitelja, gajitelja i širitelja naše šarolike folklorne baštine.

– Prateći svoga sina Tomicu u našu školu, saznao sam za Hrvatsko izvorno plesno društvo. Od 1996. g. sam njegov član. U ovoj uglavnom seniorskom, ali mladalačkim duhom prožetoj folklornoj zajednici našao sam više, 1950-ih godina stečenih prijatelja: koreografa Antuna Kričkovića, harmonikaša Matu Filipovića, Makedonca Lambrosa Trendosa. Mogu se pohvaliti da smo tijekom godina imali niz znatnih i uspješnih nastupa u zemlji (Santovo, Kačmar, Vršenda, Pomaz, Bata, Aljmaš, Andzabeg, Tukulja) i u matičnoj domovini, na Međunarodnom festivalu hrvatskih plesova u Velikoj pokraj Požege.

– Tebe, stari prijatelju Tuno, bije glas da napamet znaš mnogo pjesama, napose šokačkih bečaraca te da rado slušaš i uživaš i u izvornima i u novokomponiranima.

– Redoviti sam slušatelj hrvatske nam radiopostaje, gdje je našima najmilijima možemo slati pjesme. Također sam pratilac programa naše televizije. Koliko sve pjesama imam u svojoj torbi? To potvrđuju i mnogi drugi kada govore: „Taj vršendski Šokac nema pisme koju ne zna otpivati“. Već odmalena sam od svojih starih, od bake Anice Tomaševe naučio prve, lijepe šokačke pjesme. Ona mi je vazda govorila: „Tuno, sinko, ako si vesel, pivaj, ako si tužan, pivaj. Neka ti naša lipa šokačka pisma prati u životu“. Sjećam se kako je moj djed Tuno Hosu, pjevao onu i nama poznatu Sedamdeset i dva dana na mom srcu leži rana Istina je da mi je repertoar širok. Valjda ih imam tristotinjak, a bečaraca „sijaset“. I sam katkad, čuvši Božji ili andeoski glas, sročim i pišem neke kitice koje se odnose na moje dobre prijatelje. Mnogo ih je već koje sam „nadičio“ po svojemu, onako šokački, bečarski – rekao mi je na koncu prijateljskog razgovora, s ponosom te nekom osebujućom ljubavlju i nostalgijom u glasu, sjećajući se prošlih vremena, na sve do sada, u pola ljudska vijeka doživljeno, daleko do svoga rodnog praga, od voljene mu Vršende Antun Hosu Tuno.

Hrvatski mješoviti zbor iz Harkanja na Etno Pušću 2007

U Pušći, mjestu nedaleko od Zagreba, održan je 5. svibnja međunarodni festival folkloru pod nazivom «ETNO PUŠĆA 2007», koji je okupio čak 14 folklornih skupina i pjevačkih društava iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Slovačke i Slovenije.

Festival je održan u organizaciji KUD-a «PUŠĆA» i pod pokroviteljstvom Općine Pušća, a obilježio je nekoliko značajnih događaja: Dan Općine, Dan KUD-a Pušća, Blagdan sv. Florijana i «Europski tjedan Zagrebačke županije 2007».

Posebnost ovoga međunarodnog festivala jest upravo u njegovoj koncepciji – povezivanje i predstavljanje kulturnih tradicija manjina, i Hrvata u susjednim zemljama i manjina tih zemalja koje žive u Hrvatskoj, uza sudjelovanje, kao što je to uobičajeno, i domaćih folklornih skupina. Istaknuta je važnost multikulturalnosti koja obogaćuje kulturni prostor svake zemlje, poštivanja

različitosti i stvaranja čvrstih kulturnih spona. Ovako osmišljeni program privukao je veliku pozornost publike – športska dvorana u osnovnoj školi u Pušći u kojoj je održan program bila je ispunjena do posljednjega mjesta. Dobroj atmosferi svakako su pridonijeli i štandovi folklornih skupina na kojima su bile ponuđene izvorne rukotvorine, slastice, sir, kruh, tipične za kraj ili zemlju odakle dolaze.

Uz domaćina, KUD «Pušća», nastupili su: KUD «Moslavec» iz Volodera, Zbor «Bulbuli» Kulturnoga društva Bošnjaka iz Zagreba, KUD «Preslica» iz Blata kraj Zagreba, «Matica slovačka Međurić» iz Kutine, Kulturno društvo «Sveta Nedjelja», Demokratska zajednica Mađara Hrvatske – Udruga Novi gradac iz Gradine, KUD «Turopolje» iz Velike Gorice, KUD «Mala Gorica» iz Svete Nedjelje, Folklorna skupina DKD «Svoboda» iz Senova, Slovenija, a Hrvate iz susjednih zemalja predstavili su:

Mješoviti zbor Hrvatske manjinske samouprave grada Harkanja, Hrvatska folklorna grupa «Črip» iz Devinskog Novog Sela, Slovačka, te HKUD «Sveti Ivan Krstitelj» iz Ružića, Grude, Bosna i Hercegovina. (www.matis.hr)

Festival glumca s Veselim četverokutom

Grad Županja bio je ovogodišnji domaćin Festivala glumca koji se, osim u Županji, od 12. do 21. svibnja održao i u Vinkovcima, Vukovaru, Iloku te Otoku. Na Festivalu je bilo izvedeno 18 predstava koje je od 43 prijavljene odabrala ovogodišnja izbornica Helena Buljan. Po broju predstava, ali i kvalitetom, Festival glumca svrstao se po značenju odmah iza Nagrade hrvatskoga glumita. U proteklih je 14 godina Festival bitno pridonio razvoju kazališne umjetnosti u Vukovarsko-srijemskoj županiji. U osam radnih dana trajanja Festivala bilo je izvedeno 45 predstava te održan velik broj popratnih događanja. Festival je otvorilo zagrebačko

Satiričko kazalište Kerempuh s predstavom «Bitange i princeze» Gorana Kulenovića. Domaćini Festivala jesu doajeni hrvatskoga kazališta Zvonimir Torjanac i Vanja Drach. Najboljoj predstavi te glumcu i glumici dodijeljena je nagrada «Fabijan Šovagović», a najboljemu mladom glumcu i glumici pripala je nagrada «Ivo Fici». Festivalu je sudjelovalo i Hrvatsko kazalište iz Pečuha s predstavom nastalom na tekst Mire Gavrana „Veseli četverokut” u režiji Stipana Filakovića. U predstavi glume: Slaven Vidaković, Tatjana Bertok-Zupković, Stipan Đurić, Nela Kočiš. Veseli četverokut bio je na programu Festivala 14. svibnja. (uredništvo)

Trenutak za pjesmu

Andi Novosel

4

četire kocke
šokolade
dijelom
pomrvljene
na
hladnom crnom asfaltu
bečanskoga trotoara
pred stanom 128
ulice nepoznate

poluslip prosjak
modroga lica
zapazih

4 kafecke kocke
dignule su
drhtljive mrzle ruke
klošara

Sumartonci na Festivalu tamburaške glazbe

U Prelogu, već tradicionalno, održava se Festival tamburaške glazbe pod naslovom „Kre Mure i Drave“, u organizaciji radio-postaje „Studio M“, koja je i začetnik toga vrijednog festivala i okuplja izvođače iz više županija. Iz godine u godinu izvođači mogu se natjecati s autorskim skladbama, a izvode se i izvorne narodne pjesme.

Ove godine, osim međimurskih izvođača, bilo ih je i iz Pomurja: „Sumartonski lepi dečki“, tamburaši iz Sumartona, koji su izveli pučku pjesmu „Junaki se z vizite pelaju“.

No, nije to bilo tako jednostavno jer prije nego što bi dospjeli među redove izvođača stručna komisija je odlučivala hoće li moći nastupiti orkestar, je li on na određenoj izvedbenoj kvaliteti. Sumartonski tamburaši udovoljili su zahtjevu, stoga im je snimljena pjesma u studiju.

– *Snimanje u studiju nije bilo lako* – kazao nam je voditelj tamburaša Žolt Trojko. – *To je bilo prvi put u našem životu, svaki svirač je posebno snimljen, nitko nije imao iskustva, bilo je naravno i treme, ali je uspjelo. Nakon*

snimanja i naša je pjesma puštena u eter više puta s pjesmama ostalih izvođača, a slušatelji su mogli glasovati na njih. I mi smo dobili nekoliko glasova, ali, dakako, zaostali smo pokraj poznatih međimurskih tamburaša i pjevača. Nama je to bilo novo iskustvo unatoč tomu što smo sudjelovali samo na revijalnom dijelu programa, i vjerujem da nam je pomagao i na promidžbi.

Tamburaši David Hason, Martin Vlašić, Petar Vlašić, Zoltan Maroš, Laci Bogardi, Grga Hodoš, Laci Rodek, Milan Đuric, Lajoš Vlašić i Žolt Trojko s muškim članovima pjevačkoga zbora odista su se dokazali kvalitetom, što se čulo i od publike. Nakon Festivala mnogi su stručnjaci iskreno čestitali orkestru.

Jože Đuric, predsjednik KUD-a Sumarton, oduševljen je uspjehom. Razmišlja o tome da će dogodne tamburaši krenuti i na natjecateljskom dijelu programa s autorskom pjesmom, naime, društvo poznaje podosta glazbenika s tog područja, pa bi ih zamolili za pisanje nota, možda i tekstova. *Beta*

Multikulturalna etnografska izložba Marija Romulića u Harkanju

Baranja u slikama

U Harkanju je 17. svibnja, u organizaciji Hrvatske samouprave toga grada, otvorena fotoizložba Marija Romulića. Pošto je fotoizložba *Baranja u slikama* predstavljena pečuškoj i martinačkoj publici, došla je i u Harkanj, gdje će ostati mjesec dana. To je multikulturalna etnografska izložba koja svojim uradcima dočarava bogatstvo narodnoga blaga u baranjskome hrvatskom trokutu. Šarolikost i bogatstvo nacionalnih manjina,

Hrvata i Mađara toga prostora, na najbolji mogući način ogledaju se i u njihovim odjevnim predmetima, običajima, vjeri i nacionalnoj samobitnosti.

Izložba je ostvarena kao dio programa Interreg III/A pod naslovom Kompleksna kulturna suradnja između Pečuha, Osijeka, Osječko-baranjske i Baranjska županije. *(bpb)*

Nastup Čavoljaca u Budimpešti

Temeljem prethodnih dogovora predsjednika dviju hrvatskih samouprava, Stipana Mandića i Lajoša Raka, 5. svibnja u starobudimskom Domu zajedništva priređen je folklorni program.

Nakon srdačnog pozdrava domaćina, gosp. Raka, uime gostiju nazočnima se obratio gosp. Mandić koji je ukratko govorio o povijesti sela Čavolja, njegovim znamenitim ličnostima i sadašnjem kulturno-prosvjetnom životu. Publiku je pozdravio i Stipan Vujić, zastupnik Hrvatske samouprave grada Budimpešte.

Svojim budimpeštanskim domaćinima Čavoljci – uz umjetničko predvođenje nastavnice Zite Ostrogonac Kiss – predstavili su se s veoma bogatom i šarolikom paletom svoje folklorne baštine. Napose je bilo hvale vrijedno višekratno nastupanje osnovnoškolača koji su svoje umijeće pokazali pri izvođenju plesnih točaka: Farbačica sukunjica, Ej, gori lampa, Doktore, glava me bole, Sirota sam ja, Igra kolo, Jastuk-tanac, Novi rokoko, Keleruj i Mazurka.

Odrasla i mladežna plesna skupina također je s izvanrednim uspjehom predstavila koreografije Baranjskih plesova, Polegaj, Stari rokoko, Subotičko bunjevačko kolo i na koncu Zajedničko kolo.

Zadovoljstvo je bilo slušati vokalnu solisticu Anu Ikotić-Agatić, koja je izvela rukovet svatovskih bunjevačkih bečaraca čije je tekstove sama sastavila, i narodne pjesme trija što ga čine Zita Ostrogonac, Dragica Pančić i Anita László: Cura bere cviče, Jedno jutro i Milica je večerala.

Kako nam reče predsjednik Stipan Mandić, započeta suradnja s HMS-om Stari Budim – Békásmegeyer nastavlja se, pa će se dogodne prirediti sličan susret.

m. d.

BAČINO – U nedjelju, 6. svibnja, u organizaciji Udruge velikih obitelji, u bačinskoj župnoj crkvi s početkom u devet sati prigodnim programom proslavljen je Majčin dan. Kako nas je obavijestio predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Franjo Anišić, hrvatska je samouprava dala skromnu novčanu potporu za obilježavanje ovoga blagdana.

GARA – U nedjelju, 29. travnja, u organizaciji grarkog doma kulture, u popodnevnom satima priređena je hrvatska plesačnica za djecu i mladež, pa i odrasle, na kojoj se okupilo tridesetak mještana, a okupljene su zabavljali članovi mjesnoga Tamburaškog sastava «Bačka».

SAMBOTEL – Željeznožupanijska hrvatska manjinska samouprava je 16. majaša, srijedu, imala drugu sjednicu na kojoj su konkretizirani uvjeti za funkcioniranje i spomenuti su plani ovoga tijela. Što je jur sigurno med ovimi plani, županijska samouprava u jesen će organizirati županijski hrvatski festival, skupa sa u ovoj regiji živećimi manjinami.

GORNJI ČETAR – Hrvatska manjinska samouprava sela organizira cjelodnevni izlet u hrvatsku metropolu. Uz to posjetit će se i hodočasno mjesto Marija Bistrica 26. majaša, subotu. Po riječi predsjednika samouprave Joška Šalera, putne stroške će platiti iz pinez dobivenih na natićanju, a dovidob se je javilo kih pedeset ljudi.

NARDA – Sad je jur gvišno da nij spasa za nardarsku čuvarnicu. Kako je rekla predsjednica Hrvatske manjinske samouprave dotičnoga naselja Kristina Glavanić, seosko peljaćtvo je pogledalo sve načine da bi zadržali jedinu seosku ustanovu, ali nij moguće ništ pametnoga izmisliti u manćanju dice. Trenutaćno imaju pet dice, a od septembra bi bili mališani samo dvama ki će vjerojatno pohađjati četarsku čuvarnicu. Od julija prez djela ostaju dvi hrvatskogovoreće odgojiteljice, jedna tetka i kuharica ke su bile ljeta dugo zaposlene u ovoj instituciji.

BARČA – Od 1. do 3. lipnja u Barći će se održati 11. međunarodni sajam BARCS EXPO 2007. U organizaciji Županijske komore grada Virovitice na sajmu će se predstaviti 13 izlagaća s područja Virovitićko-podravске županije te turistićka ponuda jadranskih odredišta.

V. Udvarsko veselje

Udvarska Hrvatska manjinska samouprava 19. svibnja priredila je tradicionalni Hrvatski dan u svome naselju. Članovi Hrvatske manjinske samouprave prije pet godina odlučili su da i njihovo hrvatsko naselje Udvar mora imati svoj Hrvatski dan. Tada su prvi put organizirali program hrvatskim žiteljima pod nazivom *Udvarsko veselje*. Od tada su se svake godine redovito održavali dani Udvarskog veselja. Za tih pet godina mladi, nadareni predstavnici potrudili su se da unatoć financijskim poteškoćama organiziraju tu svećanost.

I novoizabrana peteročlana Hrvatska manjinska samouprava smatrala je važnim nastaviti tu tradiciju. Cilj je samouprave i nadalje da Hrvatima u Udvaru godišnje barem jedanput ponudi kulturnu priredbu kako bi stanovnicima pokazivali sve ljepote hrvatskog folkloru i jezika. Nakon dugih priprema i ove je godine bio priređen bogati kulturni program.

U subotu prijepodne s početkom u 10 sati na nogometnom igralištu priređen je nogometni turnir hrvatskih naselja kojem su sudjelovala momćad iz Salante, Semelja, Udvara, te plesaći KUD-a Tanac.

Nogometni turnir odigrao se u doista prijateljskom, ugodnom ozračju. Svaka je momćad odigrala jednu utakmicu sa svim ekipama. Rezultati: Semelj – KUD Tanac 4 : 2, Udvar – Salanta 4 : 2, Udvar – KUD Tanac 8 : 0, Semelj – Salanta 3 : 0, Salanta – KUD Tanac 0 : 1, Udvar – Semelj 4 : 3.

Pobjednici malog nogometa jesu igraći sela Udvara koji su na svom terenu svojom vrhunskom igrom oćarali gledatelje utakmice. Jedna od boljih ekipa bila je i semeljska momćad koja je osvojila 2. mjesto. Nogometaši folklornog ansambla Tanac iz Pećuha postigli su treće mjesto. Mladi, nadareni salantski igraći uspjeli su osvojiti tek četvrto mjesto. Nakon svih odigranih utakmica predstavnici

samouprave najboljima su dodijelili i nagrade. Poslije nogometa na dvorištu doma kulture mještani su kuhali na otvorenom razne specijalitete. Starije su žene kuhale sarmu, a mladi grah, odnosno svinjski perkelt.

Svećani kulturni program počeo je u 18 sati na otvorenoj pozornici. Zahvaljujući dobru vremenu, posjetitelji programa mogli su uživati u prekrasnim pjesmama, plesovima, melodijama izvedenim u prekrasnoj prirodi.

Svećanu večer uime Hrvatske manjinske samouprave otvorila je Mirela Kőszegi, ućenica Hrvatskog obrazovnog centra Miroslava Krleže. Nakon pozdravnih rijeći folklorni ansambl pećuške hrvatske škole prikazao je slavonske plesove. Nakon srednjoškolaca predstavili su se sviraći Orkestra Vizin, a mališani KUD-a Salante izveli su dječje igre. Zatim su redoviti gosti Udvarskog veselja, sviraći Orkestra Sőndőrgő zadivili mnogobrojnu publiku bošnjaćkohrvatskim napjevima. Mještani i posjetitelji iz susjednih naselja na pozornici su još imali priliku vidjeti i ćuti Orkestar Šokadiju iz Mohaća. Veliko su zadovoljstvo pružili i sviraći i plesaći KUD-a Dubrave iz Semelja, te KUD-a Ladislava Matuška iz Kulinja. Pri kraju je još jednom nastupio sastav pod vodstvom Zoltána Vízvárija, te plesaći pećuškog Obrazovnog centra Miroslava Krleže s koreografijom Blaška Stanića. Folklorni program sa zadivljujućom izvedbom okonćao je Orkestar Sőndőrgő. Potkraj svećanosti potpredsjednica Hrvatske samouprave zahvalila je svim sudionicima na sudjelovanju i predala im skroman dar.

Nakon dvosatnoga svećanog programa organizatori su u mjesnom domu kulture ugostili sve sudionike i još jednom svima zahvalili na suradnji.

Potom je slijedio i bal do zore uza svirku Orkestra Badel.

Renata Božanović

Pomurci i Gradišćanci na III. međunarodnom susretu folkloru

Sumartanci u mimohodu

Nastup Petrovoselaca

Međimurska općina Donji Kraljevec već nekoliko godina dobro surađuje s Hrvatima iz Mađarske. Potpisala je ugovor o međusobnoj suradnji s naseljem Sumartonom, okružnom i Hrvatskom manjinskom samoupravom budimpeštanskoga XV. okruga. Suradnja je vrlo sadržajna, organiziraju se međusobni posjeti, gostovanja kulturnih udruga i razmjenjuju se informacije.

Prilikom Dana općine Donjega Kraljevca predstavnici narečenih mjesta, među njima Stjepan Kuzma, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave XV. okruga, Lajoš Vlašić, načelnik sela Sumartona, Jože Đurić, predsjednik sumartonske Hrvatske samouprave, gostovali su na priredbama. U okviru programa najveća manifestacija je Međunarodni susret folklorista.

Zamisao o organiziranju priredbe nastala je prije tri godine među članovima predsjedništva KUD-a Donji Kraljevec, na čijem je čelu Tamara Recek, i od tada se tradicionalno priređuje uz potporu općine i raznih darovatelja.

Dana 6. svibnja na Susret su stigli folkloristi iz Bosanske Otoke, Osijeka, Jalžabeta, Petrovoga Sela, Sumartona i Donjega Kraljevca. Na donjokraljevečkim ulicama okupilo se mnoštvo ljudi iz raznih mjesta, s jedne i druge strane Mure, kako bi pri mimohodu izbliza razmotrili folklorne skupine, tamburaške sastave, harmonikaše i njihove raznolike narodne nošnje.

Manifestaciju je prethodio okrugli stol u uredu općine, gdje je Zlatko Horvat, načelnik općine, primio predsjednike i voditelje kulturnih udruga. Sudionici su govorili o djelovanju svojih skupina i o mogućnosti povezivanja. Tako je predstavnik iz Bosne i Hercegovine pozvao KUD Sumartona u njihovo mjesto.

U donjokraljevečkoj športskoj dvorani Međunarodni susret folklornih skupina proglašio je otvorenim načelnik. Prvo su nastupili domaćini, koji su se predstavili s međimurskim i moslavačkim plesovima. KUD je osnovan 1998. i njihov koreograf je Matija Grabovac. Potom su se predstavili naši Gradišćanci iz Petrovoga Sela sa svojim ple-

Petar Škrapić zahvaljuje na pozivu

sovima te Valpovačkim kolom u koreografiji Antuna Kričkovića. Gostovanje gradišćanske skupine ostvarilo se posredstvom letača zmajeva iz Kraljevca i Petrovoga Sela, koji već duže vrijeme surađuju. Plesačku skupinu, osnovanu 1952. g., vodi Petar Škrapić.

Iz Hrvatske se predstavila također jedna manjina, a to su bili Makedonci iz Osijeka. Njihovo Makedonsko kulturno društvo „Braća Miladinovići“, osnovano 1994. g., otplesalo je Splet makedonskih ora te Hajduško oro. Društvo vodi Marija Grbavica. KUD Elizabet iz Jalžabeta prikazao je plesove svoga kraja po koreografiji Tihomira Kukulšića. KUD Mladost iz Bosanske Otoke temperamentnim splotom plesova iz Bosne i iz Vranje razveselio je publiku. Društvo djeluje od 1928. g., sada ga vodi Edina Alvić.

Pomurski plesovi sumartonske plesne skupine bili su poznati publici, pa ih je često nagrađivala pljeskom, no rado su gledali i Šokački ples u koreografiji Antuna Kričkovića. Plesnu skupinu vodi Andreja Fehervari.

Koncem programa gosti i domaćini razmijenili su prigodne poklone, a u ime domaćina i organizatora Susreta darove je uručila Tamara Recek, predsjednica KUD-a Donji Kraljevec

Međunarodni susret folklornih skupina završio je zajedničkom večerom i sveopćom plesačnicom, s hrvatskim i makedonskim plesovima.

Beta

ČIKERIJA – Ovim putem obavještavamo naše čitatelje kako je misa na hrvatskom jeziku, tzv. bunjevačka misa, zakazana za 20. svibnja od 8 sati i 30 minuta u Čikeriji, odgođena, a prema obavijesti koju smo dobili od predsjednika Hrvatske manjinske samouprave Miloša Pijukovića, ona će se održati 24. lipnja ove godine.

Santovački učenici osvojili peto mjesto

Na već tradicionalnome malonogometnom turniru za Kup Dunava, koji je u organizaciji mjesne osnovne škole održan 27. travnja u podunavskom naselju Topolovcu (Dunafalva), učenici 7. i 8. razreda santovačke hrvatske škole ponovili su rezultat s posljednjeg turnira 2005. godine. Dvostruki pobjednici turnira 2003. i 2004., ovaj put izborili su 5 mjesto, zaslužno pobijedivši ekipu domaćina iz Topolovca s 2 prema 1. Poredak ovogodišnjeg natjecanja: 1. Baračka (Nagybaracska), 2. Srimljan (Szeremle), 3. Čikerija, 4. Gara. 5. Santovo i 6. Topolovac.

VRŠENDA – Hrvatska i njemačka manjinska te mjesna samouprava sela Vršende, u tamošnjem Orašju, gdje se nalaze podrumi i vinogradi, u subotu, 26. svibnja ove godine, po drugi put organiziraju kulturni i gastronomski festival Ovca i ovčiji rep. „U naselju koje je prije dvije godine proslavilo 990 godina, stoljećima zajedno žive Hrvati, Nijemci, Mađari i Romi, poštujući običaje, kulturu i materinji jezik drugih. U povijesti Vršende uvijek je važno mjesto imalo poljodjelstvo i stočarstvo. Šokački Hrvati i Nijemci od davnina se bave vinogradarstvom i vinarstvom, a prije nekoliko desetljeća bavili su se i ovčarstvom. Poznato vino ovoga kraja je ovčiji rep“, reče nam uz ostalo Marijana Balatinac dr. Al Emad, predsjednica Hrvatske manjinske samouprave. Program počinje u 13.30 sati svečanim otvorenjem, nakon čega slijedi nastup Pjevačkoga zbora Ladislava Matušketa (13.45), paljenje vatre (14.00), Njemačka folklorna skupina iz Vemena (14.15), HKUD Vukojevci iz Hrvatske (15.00), Njemačka folklorna skupina iz Narada (16.00), MKUD s Batine iz Hrvatske (16.30), Pjevački zbor Edelweiss iz Božuka (17.00), Klub umirovljenika iz Vršende (17.30) i večera uza svirku sastava Bianco. Među popratnim sadržajima priređuju se izložba vina, blagoslov bačve, kušanje vina, sajam rukotvorina i programi za djecu.

Hrvatska kulturna večer u Kečkemetu

Prva velika priredba hrvatske samouprave i predstavljanje triju etničkih skupina bačkih Hrvata

U organizaciji gradske Hrvatske manjinske samouprave, u subotu, 19. svibnja, priređena je Hrvatska kulturna večer u Kečkemetu. Bila je to prva velika kulturna manifestacija u organizaciji novoosnovane hrvatske samouprave koja je okupila hrvatsku zajednicu grada, velik broj uzvanika, te sudionike programa iz triju hrvatskih naselja. Tijekom večeri prikazom nošnje i reprezentativnim kulturnim programom predstavile su se sve tri etničke skupine bačkih Hrvata: racki Hrvati iz Dušnoka, bunjevački Hrvati iz Gare i šokački Hrvati iz Santova.

Dio okupljenih i uzvanika

Dio okupljenih gostiju

Garci su se predstavili spletom bunjevačkih plesova

Novoizabrani članovi, jedne od dvije nove hrvatske samouprave u Bačkoj (osim one u Kalači), predsjednik *Stipan Šibalin*, dopredsjednik *Stipan Hodovan*, te zastupnici *dr. Ilija Išpanović*, *dr. Ladislav Matoš* i *Stipan Pančić* dali su sve od sebe da se Hrvatska manjinska samouprava odnosno Hrvati u glavnom gradu Bačko-kiškunske županije i županijske hrvatske etničke skupine predstave na reprezentativan način, koji će ostati zapamćen po svome programu, ali i povijesnom značenju. Prvi put članovi hrvatske zajednice, ponajprije oni koji su došli iz hrvatskih naselja s područja županije, podrijetlom iz Gare, Kačmara, Dušnoka, Bačina, ali i Vojvodine, te drugih naselja, našli su se na okupu, a Hrvate su upoznali gradonačelnik, predstavnici županije i brojni drugi uzvanici.

Po dolasku u Kečkemet, u popodnevним satima za sudionike programa, hrvatsku djecu i mladež, ali i odrasle organizirano je razgledavanje grada i upoznavanje s povijesnim i kulturnim znamenitostima. Skupinu gostiju gradom je proveo Nikola Probojac (reprezentativac mađarske u kuglanju na ledu), koji već desetljećima živi u Kečkemetu.

Nakon toga započele su pripreme za večernji kulturni program koji je upriličen u čardi Čepegi. Okupljanje brojnih gostiju i uzvanika, prijateljski susreti i razgovori, te sudionici u izvornim narodnim nošnjama ubrzo su ispunili te još više uljepšali lijepo uređene prostorije i dvorište rustično građene čarde, nagovijestivši bogati kulturni program i dobro raspoloženje.

Program je oko 19 sati otvoren prikazom izvornih rackih, šokačkih i bunjevačkih nošnji u pratnji tamburaša, TS Bačka iz Gare, pod vodstvom Stipana Krekića. Svojevrсна revija nošnji prikazala je bogatstvo hrvatskih

etničkih skupina, od poslendanske do svečane, te razne prigodne muške, ženske i dječje nošnje, koje su okupljeni pratili s velikim zanimanjem i divljenjem.

Okupljene je u ime domaćina i organizatora pozdravio dopredsjednik Hrvatske manjinske samouprave Stipan Hodovan, među ostalima istaknuvši da su ciljevi hrvatske samouprave, utemeljene lani u listopadu, okupljanje hrvatske zajednice, očuvanje običaja i njegovanje materinskog jezika. On je posebno pozdravio uzvanike, među njima konzul geranta Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesnu Njikoš Pečkaj, predsjednika HDS-a Mišu Heppa, savjetnicu veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Melindu Adam, gradonačelnika dr. Gábor Zombora, predsjednika SHM-a Josu Ostrogonca te predjednike županijske i mjesnih hrvatskih manjinskih samouprava.

U nastavku je slijedio kulturni program. Najprije su članice starijega dušnočkog pjevačkog zbora otpjevale nekoliko pjesama iz svog zavičaja. Zatim je spletom bunjevačkih plesova nastupila Omladinska plesna skupina iz Gare, a na kraju plesna skupina Hrvatske osnovne škole iz Santova, koja je prikazala kaparu, stari šokački običaj prošenja mlade.

Gradonačelnik dr. Gábor Zombor na kraju programa zahvalio je na pozivu, izrazivši zadovoljstvo što je mogao prisustvovati hrvatskoj kulturnoj večeri, upoznati hrvatsku zajednicu i bogatstvo hrvatskih etničkih skupina u Bačkoj, te je zaželio svima dobru zabavu.

Nakon toga druženje okupljenih nastavljeno je zajedničkom večerom, a TS „Bačka“ zabavljao je okupljene do sitnih sati.

S. Balatinac

Santovci su prikazali kaparu, šokački običaj prošenja mlade

MARTINCI

Učenici martinačke škole vješti su recitatori, ali i sastavljači pjesničkih uradaka. Ne recitiraju oni samo na hrvatskom jeziku na školskom natjecanju i županijskom Natjecanju u kazivanju stihova „Josip Gujaš Đuretin“, koje se organizira tradicionalno u njihovoj školi, a sudjeluju oni i na raznoraznim drugim natjecanjima, Croatiadi, a sudjeluju i u kazivanju stihova na mađarskom jeziku. Tako nam je ovo izvješće poslala učenica šestoga razreda Barbara Fenyősi koja je nedavno sudjelovala Natjecanju u kazivanju stihova „Miklós Zrínyi“.

Barbara Fenyősi i Zsolt Cserdi

Natjecanje u kazivanju stihova „Miklós Zrínyi“

U Sigetu (Szigetvár) 27. travnja, u povodu rođenja Nikole Zrinskoga, priređeno je natjecanje u kazivanju stihova „Miklós Zrínyi“. Sa svojom nastavnicom jako mnogo smo vježbali i danima se spremali za to natjecanje. Trebala sam naučiti kazivati dvije pjesme, jednu po slobodnom izboru domoljubnoga karaktera i jednu obvezatnu pjesmu. Za obvezatnu pjesmu izabrala sam stihove Károlya Kisfaludyja „Szülőföldemen“ (U zavičajju), a po slobodnom izboru pjesmu Imádság háború után (Molitva nakon rata) od Endrea Adyja. Pred samo natjecanje bila sam

vrlo uzbuđena i imala sam veliku tremu, ali kada sam počela izgovarati prve stihove, odjednom sam postala mirna i smirena. Na natjecanju sam osvojila treće mjesto, a moji prijatelji iz škole, Zsolt Cserdi, učenik petoga razreda, dobio je posebnu nagradu ocjenivačkoga suda, jednako kao i učenica šestoga razreda Dóra Cserdi. Bio je to za nas velik doživljaj, pa bismo se i sljedeće godine željeli ponovno natjecati. Do sada sam samo u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku sudjelovala državnom natjecanju i tamo osvojila odličja, a sada se radujem što sam i ovoga puta sa svojim prijateljima predstavljala martinačku osnovnu školu na natjecanju u kazivanju stihova.

Barbara Fenyősi
6. razred, Martinci

KAPOŠVAR – Za djecu IV. dobne skupine 4. svibnja održano je regionalno polufinalno odbojkaško natjecanje. Natjecanju su nakon kvalifikacijskih prednatjecanja sudjelovale tri škole iz Baranjske, Šomođske i Zalske županije. Osnovna škola Géze Gárdonyija iz Kapošvara, Hrvatska škola Miroslava Krležje i Osnovna škola „Lenti“ iz Lentibe. Ovo regionalno natjecanje zapravo je državna poluzavršnica odbojkaškoga turnira IV. dobne skupine, i sudjelovanje naših učenika velik je uspjeh. Na natjecanju učenici Hrvatske škole Miroslava Krležje osvojili su drugo mjesto, a prvo je pripalo odbojkaškoj ekipi Osnovnoj školi Géze Gárdonyija iz Kapošvara. Trener ekipe Hrvatske škole Miroslava Krležje je profesor tjelesnog odgoja Oskar Bolla. (Slike: G. Gyórvári)

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fichéza

Školstvo

Završnica Croatiade 2007 u Santovu, Pečuhu i Budimpešti

Kako smo najavili (objavljen je i poziv za razna natjecanja), u organizaciji Hrvatske državne samouprave i ove godine u okviru „Croatiade 2007“ priređuju se razna natjecanja za djecu i mladež. Rokovi za prijavu već su istekli, a uskoro započinje završnica natjecanja, odnosno dodjela nagrada.

Natjecanjem u poznavanju hrvatskoga jezika, književnosti, kulture i narodopisa za učenike 5.-6. razreda dvojezičnih škola i škola s predmetnom nastavom, koje će se održati u utorak, 29. svibnja 2007. u Santovu, otpočet će završnica natjecanja „Croatiada 2007“ Popunjene zbirke zadataka trebalo je dostaviti najkasnije do 4. svibnja ove godine, a najbolji učenici dobit će poziv na usmenu završnicu koja će se upriличiti u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu.

U okviru Croatiade priređuje se još natjecanje likovnih ostvarenja; rok prijave radova na temu Blagdani i običaji Hrvata u Mađarskoj, po kategorijama od vrtića do srednjih škola već je zaključen, a dodjela nagrada održat će se u okviru Krležijade u HOŠIG-u Miroslava Krležje u Pečuhu 11. lipnja. Natjecanje u kazivanju stihova i proze (rok prijave već je zaključen) održat će se 4. lipnja u HOŠIG-u u Budimpešti po kategorijama 1.-2., 3.-4., 5.-6. i 7.-8. razred.

Gledam kroz prozor

Lišće se šareni u svim bojama duge. I kada vjetar zapuhne, sve popada s drveća. Ako iziđeš, osjećaš kao da hodaš po dugi. Ja ne mogu hodati po dugi dok ne napišem domaću zadaću. Ako možete, izađite i hodajte po dugi.

Marko Kitonjić
5. r., Osnovna škola Miroslava Krležje,
Pečuh

PETROVO SELO – Još pred završetkom ovoga školskoga ljeta će se strefiti pedagogi gradišćanskih škol, a i načelnici iz ove regije pri stručnoj konferenciji ku će održati Erika Németh, generalna ravnateljica Glavnoga odjela Premijerova ureda za nacionalne i etničke manjine, pod naslovom *Sadašnjost i budućnost manjinskoga školstva*. Pedagoški skup je predviđen prvoga junijskoga tajedna u petrovskoj Dvojezičnoj školi.

GORNJI ČETAR – Mjesna Hrvatska manjinska samouprava priređuje 30. junija, subotu, folklorno otpodne. Predstaviti će se domaći folklorišti, nardarski zbor, šiški mišani zbor Slavuj, KUD Slavko Mađer iz Cerića, a i tamburaši iz susjedne Austrije. Dan se zatvara s hrvatskim balom.

NARDA – Uz kiritof će se u dotičnom selu održati i Dan Hrvatov 17. junija, nedilju. Zadnji put će se otvoriti zelena granica pred Schengenom. Otpodne u 15 uri se začme sveta maša u mjesnoj crkvi, jednu uru kasnije pak kulturni program. Ovpud će se prvi put predstaviti i seoski tamburaši ki su se prije miseddan začeli vježbati. Na priredbu će dostati pozivnicu i gosti Odre (Novi Zagreb) s kimi je sklopljeno prijateljstvo pred dvajsetimi ljeti, samo je prestalo zavolj Domovinskoga boja.

SAMBOTEL – Jačkarni zbor iz Donje Voće će gostovati u varošu 16. junija, subotu, i u okviru toga izleta služiti će se sveta maša u sambotelskoj crkvi sv. Martina. Prilikom boravka Hrvati će posjetiti zelenu granicu u Nardi, Muzej Željezni fironj i kapelu u Gornjem Četaru. Uvečer će se zabavljati skupa s Nardarci u balu.

SAMBOTEL, SISAK – Početkom junija velika varoška delegacija putuje u Sisak na trodnevno svečevanje sv. Kvirina. Kako smo o tom jur većputi pisali sv. Kvirin, biskup rodom iz Siska, mučenički je ubijen u Sambotelu. Njegov lik i povezuje spomenute dvi općine. Ovpud se održava i viteški turnir, u okviru toga će se predstaviti i sambotelsko Društvo za očuvanje ugarskih tradicij MAGOR. Med njimi su i Petroviščani, kot i Nardarci. Ovom prilikom će vjerojatno dojtii do službenoga povezivanja dvih škol (sambotelska i sisačka osnovna škola), a za to će se s naše strane poskrbiti sambotelska Hrvatska manjinska samouprava, na čelu s Laslojem Škrapićem.

Predavanje o hrvatskim znanstvenicima

U sklopu Mjeseca hrvatskoga jezika, kulture i znanosti, 18. travnja, u školskoj knjižnici naše budimpeštanske škole održano je izuzetno zanimljivo i poučno predavanje već u više navrata kod nas gostujućeg ravnatelja požeške gimnazije, **prof. Pavla Bucića**, na temu: Hrvatski znanstvenici.

Govoreći o hrvatskim znanstvenicima (uz primjenu slajdova) potvrđeno je da je znanost Hrvata zapravo sastavni dio kulturnog i duhovnog identiteta, što znači da su se još u 12. stoljeću Hrvati ravnopravno uključili u europske znanstvene tokove, i svojim dostignućima još davno dokazali svoju pripadnost europskom korpusu u kojem su u mnogome povremeno i prednjačili.

U starom vijeku to se ogledalo ponajprije u empirijskim znanjima preuzetim iz antičkoga vremena i znanja, u mjerenju vremena, težine, obujma i udaljenosti, predmetima uporabne vrijednosti, tehničkih i ljekarničkih primjena, graditeljstvu (vodovodi) te izgradnji starohrvatske crkve i brodova. U srednjem vijeku (12. st.) pojavljuje se Herman Dalmatin. Tada Hrvati studiraju i djeluju u mnogim europskim središtima, tako i u Mađarskoj (krug Ivana Viteza). Novi vijek (16. st.) izjedruje dva kulturna kruga prirodnih filozofa i znanstvenika u Dubrovniku: Nikolu Nalješkovića i Nikolu Gučetića te Andriju Dudića, rođenog u Budimu, podrijetlom iz Hrvatskog zagorja. U 17. st. ističe se djelovanje Marina Getaldića, Marka Antuna Dominisa, Fausta Vrančića, Đure Baglivia. Godine 1669. utemeljeno je zagrebačko sveučilište. Više hrvatskih znanstvenika djeluje u bratovštinu sv. Jeronima u Rimu, a 18. st. pak i u Milanu, Padovi, Parizu. Središnji lik hrvatske i europske znanosti jest Ruđer Bošković. Hrvatske znanstvenike tada nalazimo u Slovačkoj, Mađarskoj pa i u Americi. U 19. st. već se pišu udžbenici i znanstvena djela na hrvatskom jeziku, utemeljuju se hrvatska stručna društva, Matica ilirska, Matica hrvatska, 1866. g. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Koncem 20. st. hrvatski znanstvenici s područja prirodnih, medicinskih, tehničkih i biotehničkih znanosti objavljuju 640 naslova u 420 znanstvenih časopisa u Europi i SAD-u, a u Americi u suautorstvu s američkim znanstvenicima objavljeno je 705 uradaka.

Od ukupno 52 imena hrvatskih znanstvenika, koje je prof. Pavle Bucić predstavio i na posebnom panou (poklonjenom HOŠIG-u) posebno je istaknuo njih 16, to su: *Herman Dalmatin* (12. st.) prevodi knjige s arapskog i latinskog te Kurana; *Faust Vrančić* (na prijelazu 16. i 17. st.), izumitelj padobrana, konstrukcije metalnih mostova, utjecao je na formiranje hrvatske i mađarske ortografije,

napisao je prvi rječnik mađarskog jezika; *Frane Petrić* – (16. st.), filozof, matematičar i astronom, utjecao je na Giordana Bruna i Tommasa Campanella; *Marko Antun de Dominis* – (16. i 17. st.), objasnitelj fenomena duge, teorije plime, difrakcije bijele svjetlosti; *Đuro Baglivi* (17. st.), sa svojih 28 godina prof. anatomije i teoretske medicine u Rimu, papin liječnik, otkritelj u području fine strukture mišića; *Marin Getaldić* (16. i 17. st.), konstruktor paraboličnog zrcala, pionir algebraizacije geometrije; *Ruđer Bošković* (18. st.), profesor na mnogim europskim sveučilištima, izumitelj mikrometra, postavljač teorije sila, diplomat i pjesnik; *Spiridon Brusina* (19. st.), paleontolog mekušaca, osnivač naravoslovnoga društva, hrvatske postaje za istraživanja Jadranskog mora; *Dragutin Gorjanović Kramberger* (19. i 20. st.), paleontolog, otkritelj i obradivač ljudi iz Krapine, odreditelj nove metode starosti i građe okamenjenih kostiju; *Nikola Tesla* (19. i 20. st.), otkritelj rotirajućega magnetskog polja, izmjenične električne struje i njezina trofaznog sustava, tehnologije visokih frekvencija i bežične komunikacije; *Andrija Mohorovičić* (19. i 20. st.), meteorolog i seizmolog, prvi otkritelj diskontinuiteta koji dijeli koru od plašta Zemlje; *Stjepan Mohorovičić* (20. st.), iznositelj hipoteze o postojanju pozitronija, objavitelj teorije o postanku Mjeseca; *Lavoslav Ružička* (20. st.), ostvaritelj proizvodnje skupocjenih mošusnih mirisa, objavitelj djelomične sinteze muškoga spolnog hormona androsterona i testosterona, dobitnik Nobelove nagrade za kemiju; *Vladimir Prelog* (20. st.), djelatnik područja organske kemije prirodnih spojeva i stereokemije organskih spojeva i reakcija, otkrića patentira za kemijsku tvrtku Kaštel koja je nakon 2. svj. rata prerasla u Plivu, dobitnik Nobelove nagrade za kemiju; *Vilim Feller* (20. st.), djelatnik na području organske kemije prirodnih spojeva i stereokemije organskih spojeva i reakcije, otkrića patentira za kemijsku tvrtku Kaštel, prerasla u Plivu, dobitnik je Nobelove nagrade za kemiju; *Milislav Demerec* (20. st.), genetičar, autor studije nestabilnih gena, utemeljitelj razumijevanja mutacijskoga procesa, otkrićima povećao proizvodnju penicilina.

Predavač je govorio i o drugim znanstvenicima: o F. Vezdinu, J. Vučetiću, Y. Resselu, J. Bekušiću, A. Lučiću, J. Havličeku, A. Štamparu, F. Kovačeviću, E. Slavoljubu Penkali, F. Hanamanu, F. Gannonu.

Predavanje prof. Pavla Bucića propraćeno je velikom pozornosti, što znači da je svoje slušatelje posve uspio zainteresirati najznačajnijim etapama i svjetski poznatim hrvatskim znanstvenicima. *M. Dekić*

Petrovo Selo – Donja Zelina

Školski susret i skupni Dan prirode

Školska grupa iz Donje Zeline na glavnom samboteltskom trgu

Po dvadeset i jedan puti se je peljao put iz Donje Zeline u Petrovo Selo 10. majaša, kad je jedan cijeli autobus školarov, pedagogov doputovao u Pinčenu dolinu. Po riči Branke Dananić, direktorice donjozelinske osnovne škole, ov školski susret je bio jur sedmi otkidob je ona u ovoj funkciji. „Ova spravišća svenek su zvanaredno srdačna, radujemo se, toliko učeniki kot i učitelji.“ Ovput je u delegaciji dospilo već od trideset ljudi, uglavnom takova dica ka su se u minuli miseci uspješno iskazala u nekom školskom predmetu, tj. iz matematike, jezika, športa itd. Za nje je bio ov izlet takorekuć i nagrada. Kako smo doznali, bojsek nima svaki učenik takovu sriću da dojde med Gradišćanske Hrvate, pokidob ova škola ima kih 530 učenikov, ali pedagogi svenek se trudu da svako drugo ljetu nova dica upoznaju ovu prekrasnu krajinu i doživu lipe minute ovde ter da im to ostane u trajnom pamćenju. Domaćica, direktorica petroviske Dvojezične

škole Edita Horvat-Pauković, je rekla da je teško bilo izmisliti program za dva dane, pokidob gosti su već skoro sve vidili u našoj okolici. Zato je pao izbor ovom prilikom na četarski Muzej Željezne zavjese, jer ova dica samo iz povidajkov moru poznati nemilosrdnu pograničnu prošlost ovih zapadnougarskih sel, iz ke su sad i uživo dobili lekciju. Prvi dan otpodne je minulo u pregledavanju grada Sambotela, a uvečer je bilo skupno druženje uz hrvatski ritam u kulturnom domu. Petak, 11. majaša, petroviski i zelinski učeniki zajedno su svečevali Dan prirode, stilski, u petroviskom lugu. Protulično sunce je lipo vrime namoljalo i na nebo i na zemlju, tako su se vjerojatno svi dobro ćutili pri naticanju i s doživljaji puni se vratili domom. Polag toga, pravoda je bio dvodnevi boravak Zelinčanov i za našu dicu zanimljiva prilika za jezičnu praksu i za nabavljenje novih tovaruše.

-Tiho-

KAĆMAR – Kaćmarska Hrvatska manjinska samouprava na duhovni ponedjeljak, 28. svibnja, priređuje već tradicionalni Susret hrvatskih crkvenih zborova. Program počinje u 15 sati svetom misom na hrvatskom jeziku, koju će služiti prečasni Franjo Ivanković, župnik iz vojvođanskog Tavankuta, i mjesni župnik Stipan Janošić. Nakon mise, u 16 sati, već po običaju, upriličit će se doček bunjevačkih „kraljica“, a zatim slijede duhovske pjesme u izvođenju pjevačkih zborova. Nastupaju: Pjevački zbor «Ružmarin» iz Baćina, Crkveni pjevački zbor iz Santova, Pjevački zbor iz Vršende i Ženski pjevački zbor iz Kaćmara. Program završava zajedničkim druženjem sudionika.

BUDIMPEŠTA – Od 25. do 27. svibnja u Velikoj u Republici Hrvatskoj održala se 17. Smotra folkloru koja je ove godine okupila sudionike iz osam zemalja u kojima žive Hrvati. Uz predstavljanje folkloru prikazane su i gastronomske ponude pojedinih ekipa. Smotri je sudjelovala i Hrvatska izvorna skupina iz Budimpešte.

Barča

Kuglački kup svetoga Jurja

U Barči je 28. travnja održan prvi Međunarodni kuglački kup svetoga Jurja kojemu su sudjelovale ekipe iz mađarskoga i hrvatskoga dijela Podravine. Organizacije Kupa prihvatile su se novoutemeljena Šomodska županijska i barčanska Hrvatska samouprava. Organizatori su se potrudili okupiti ekipe iz naših naselja u Šomodju i prijateljskih naselja u Republici Hrvatskoj. Tako je iz Šomodske županije Kupu sudjelovalo deset, iz Baranske županije dvije ekipe, a u Barči na natjecanje pristigle su i tri ekipe iz Hrvatske. Natjecanje je održano u novoizgrađenoj kuglačkoj dvorani, u restoranu Mokka. Zanimljivo je kako je «vlasnik» restorana Petar Petrinović i član barčanskoga KUD-a «Podravina». Sveukupno Kupu je sudjelovalo 15 muških i četiri ženske ekipe, a organizatori se nadaju kako će ova inicijativa postati tradicija u športskom životu naših Hrvata u Podravini i Šomodju. Prve tri ekipe osvojile su spomenice i odličja. Najboljima su poklone predali i čestitali na uspjehu predsjednik Šomodske županijske hrvatske samouprave Jozo Solga i predsjednica barčanske Hrvatske manjinske samouprave Jelena Čende. Kup svetoga Jurja izradila je keramičarka Erika Pavić. Nakon završetka natjecanja druženje je nastavljeno u spomenutom restoranu, a okupljene su zabavljali članovi KUD-a «Podravina», s pjesmom i plesom, te Tamburaški orkestar KUD-a Rodoljub iz Virovitice. Bila je to i prilika da se nazočnim Andrejama, Đurama i Petrima čestita imendan. Za stručnu pozadinu natjecanja bio je zadužen športski referent pri gradskoj samoupravi grada Barče Gábor Horváth, a organizatori najavljuju organiziranje Kupa i sljedeće godine.

Najbolje rezultate, 120 čunova, među muškima osvojile su ekipa Pitomače-Vinogradari, potom barčanska ekipa imena Antialkoholičari sa srušenih 90 čunova, brlobaška ekipa s 87 čunova te još jedna ekipa iz Barče, ekipa tamošnje gimnazije sa srušenih 85 čunova. Među ženskim ekipama prvo mjesto pripalo je Lijepim ženama iz Barče sa srušena 63 čuna, potom Gracijama iz Barče sa srušenih 58 čunova, ekipa iz Bojeva (Bolhó) s 51 čunom te ekipa Csende sa srušenih 47 čunova.

Stjepan Janković

Hrvatski vrtić, osnovna škola,
gimnazija i đачki dom
Kántorné sétány 1 – 3. 1144 Budapest
raspisuje

NATJEČAJ

za portira, šefa nabave u školskoj kuhinji
i skladištara u školskoj kuhinji
u punom radnom odnosu.

Za šefa u školskoj kuhinji može biti imenovana
osoba koja

- ima visokoškolsku stručnu spremu
- govori hrvatski i mađarski jezik.

Za skladištara može biti imenovana osoba koja

- ima srednjoškolsku spremu
- govori hrvatski i mađarski jezik

Za portira može biti imenovana osoba koja
govori hrvatski i mađarski.

Uz prijavu kandidati trebaju priložiti

- presliku o stečenoj stručnoj spremi
- dokaz o nekažnjavanju
- životopis

Plaća: Prema Zakonu o pravima osoba
zaposlenih u javnoj službi.

Prijave s dokumentacijom dostaviti do
15. lipnja 2007. godine na adresu ustanove.

Dani Hrvatov u Bizonji

od 25. do 27. majuša

Hrvatska manjinska samouprava, Hrvatsko kulturno društvo i bizonjska Seoska samouprava 17. put organizira Dane Hrvatov u Bizonji. Srdačno čekamo Vas na ov naš festival.

Program:

25. majuša, petak

8.00 Hrvatska maša za dicu u mjesnoj crikvi.

Dopodne: Hrvatski dan u školi i čuvarnici uz igru, naticanje i šport – Gosti: kemljanska dica. – Otpodne: Medjunarodni dan dice – nogomet, izlet u okolici i dalnja igra.

26. majuša, subota

Ujtro tamburaši idu po selu na koli – muzičko zbudjenje.

9.00 Naticanje kuharov (familije, društva, prijateljski krugi).

Moguće letenje s motornim zmajem, pilo, jilo, sajam i zabava za sve selo.

Dopodne: Svečani prijem kulturne delegacije iz Šenkovca i dodatno svih grup ke dojdru na nastup iz Devinskoga Novoga Sela, Bijeloga Sela, Čunova.

11.00 Svečani sastanak zastupnikov općin Bizonja – Šenkovec.

Potpisanje ugovora o međusobnoj kulturnoj suradnji.

12.00 Skupni objed – ocjenjivanje naticanja kuharov.

16.00 Povorka folklorošev u selu (od škole do kulturnoga doma).

16.30 Kulturni festival Hrvatov.

Nastupaju: jačkarni zbor Jorgovan, koji slavi i 30. obljetnicu svojega postojanja.

Tamburica Bizonje, mališani iz čuvarnice i školari. Plesna grupa Črip iz Devinskoga Novoga Sela, Čunovski bečari, Tamburaši iz Bijeloga Sela, Kulturno društvo iz Šenkovca (tamburaši, plesači i jačkarni zbor).

20.00 Hrvatski bal – svira: Mlada generacija iz Hrvatskoga Židana. Tombola, glavna nagrada: jednotajedno ljetovanje za dvi peršone u Dubrovniku. Ulaznica je besplatna.

27. majuša, nedilja

9.30 Sveta maša u crikvi. Po maši pomašnjica, u sudjelovanju zbora iz Šenkovca, potom skupni izlet domaćinov ter gostov u Starom Gradu. Oko 18 uri zbogomdavanje hrvatskim prijateljem.

Hod'te, ljudi, neka budu Hrvati u velikoj radosti!

Pozivnica

Društvo Horvata kre Mure i kaniška
Hrvatska manjinska samouprava
poziva Vas na promociju izdanja
Matice hrvatske Čakovec
koja će se održati

1. lipnja 2007. g. u 18 sati

u kaniškoj Gradskoj knjižnici
(Nagykanizsa, Rozgonyijeva ul.)

Predstavljaju se knjige:

Dr. Vinko Žganec:

Pučke popijevke Hrvata iz okolice Velike Kaniže (reprint-izdanje)

Dr. Zvonimir Bartolić:

Pučko pjesništvo pomurskih Hrvata

Promoviraju: dr. Zvonimir Bartolić,
predsjednik Matice hrvatske Čakovec

Ladislav Penzeš, predsjednik
Društva Horvata kre Mure

Glazbeni okvir:

Sumartonski tamburaški orkestar

Pjevački zbor iz Kaniže

Učenici pomurskih škola.

Pozivnica

Hrvatska samouprava grada Budimpešte, Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, te hrvatske samouprave na Majdanu (Kőbánya) i u Novom Budimu pozivaju Vas na utakmice Nogometnog turnira posvećenog Štipanu Pančiću, koje će se održati 2. lipnja 2007. s početkom u 10 sati u Budimpešti (X. okrug, lhász u. 24).

Hrvatska samouprava grada Budimpešte poziva Vas i na Hrvatsku večer koja će se održati u restoranu Citadella (Budapest, XI. ker., Citadella sétány) gdje će nas nakon večere (3000 Ft po osobi) zabavljati sastav Podravka.

Stol možete rezervirati do 28. svibnja 2007.

Ime i broj telefona povezni osoba:

Sanda Pentek: 3036872 (radnim danom od 9 do 12 sati),

Štipan Kovačev: 06-704596833.

Srdačno Vas očekujemo!

Organizatori